GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Dumineca, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 8 galbini mon. sunătória.

Anulu XXXII.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Taxa timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 75. **Brasiovu 9 Octobre 27 Septembre** **1869.**

MONARCHI'A AUSTRO-UNGARICA.

Transilvani'a.

Brasiovu 8 October.

In momentele de facia, candu in intrulu monarchiei se afla mai multe popóra nemultiumite cu starea politica de astadi, caminulu culinei séu alu bucatariei diplomatice inca totu fumega. Lordulu Clarendon ministrulu de externe alu M. Britaniei in cuventarea tienuta in 20 Sept. in Wadford la banchetulu anualu alu reuniunei economice dechiarà, ca se afla nu numai in pusetiune, ci si imbulditu de necesitate a face cunoscutu despre celea ce se cocu si se intempla in consiliulu diverseloru puteri europene: „Amu amblatu", dice, „pe continentu, amu avutu ocasiune a audi deosebitele pareri, me amu intalnitu cu unele persóne, cari au mare influintia asupra sortii Europei. — Ca tóte ca n'amu darulu profetiei, nici me incumetu a vedé mai departe in viitoriu, decatu altii, totusi nu potu se nu-mi manifestezu parerea, ca in decursulu estoru trei ani de pe urma si, preste totu, dela resbelulu intre Prusi'a si intre Austri'a nici odata prospectele pentru sustienerea nepretiuiteloru binefaceri ale pacei n'au fostu mai bune decatu astadi." — Cu tóte acestea se scrie acum din Franci'a in „Indep. Belg.", ca la curtea imperatului Napoleonu éra se ventura cestiunea de resbelu séu de pace. Dóue partite se opunu la deslegarea acestei cestiuni. Un'a vré desarmarea generala, ér' cecalalta nu vré se scia nimica despre desarmare, pana candu Franci'a prin unu resbelu victoriosu nu se va posta in culmea Europei.

Opositiunea in Franci'a privesce armistarea diplomatica si apropiarea intre Prusi'a, Austri'a si Rusi'a cá unu inceputu la una coalitiune in contra Franciei-Italiei, cá una isolare umilitória si una neputintia a imperatului. Din intelnirea ministriloru Beust, Gortschakoff, Clarenden deduce cea mai culminata probabilitate, ca cointelegerile suntu facute pe contulu suprimarei libertatii, ce incepe a se restitui in Franci'a si in tóte statele romane. Se mai adauge la acésta inca unu momentu, ca principele Metternich, solulu Austriei acreditatu pe langa cabinetulu Franciei, dupa intelnirea ce avù cu Beust la Strasburg s'ar fi reintorsu in caus'a aliantiei cu Franci'a la parerea, cumca o aliantia cá acésta ar' fi acum numai o legatuintia cu unu cadavru si crede, opositiunea francesa, ca Austri'a in casu de mórtea imperatului francesiloru precum si in casulu unei resturnaturi in Franci'a nu se va lasa isolata, ci de sila bucurósa va primi si explicarea pacei dela Prag'a dupa prelegerea Prusiei. — Opositiunea e gata a core deslusiri; si prin diurnale se si pretinde dechiarare, ca ce pusetiune va tiené Austri'a, déca puterile nordice se voru alia pe temeiulu unei explicari a pacei din Prag'a, care ar' fi prejudiciósa interesseloru Franciei. Opositiunea afirma, ca cabinetulu Tuilerieloru au facutu destule servitia Austriei in Germani'a, Romani'a si Greci'a, incatu acum a sositu timpulu candu se potu cere dechiaratiuni categorice dela ea in caus'a aliantiei. Atata mai trebuie cabinetului Tuileriloru, cá dupa ce l'au insielatu Bismark, ne implinindu apromisiunile cederei locuriloru dela Rinu se lu mai insiele acum si Beust in caus'a Dunarei de diosu. — Clarendon a fostu si la St. Cloud, unde se afla Napoleonu si l'au informatu, ca apropiarile ce esira la lumina intre puterile nordice suntu postate pe temeiulu de a sustiené vechi'a solidaritate pentru interesele conservative si dinastice si presupunu cu decosebire si amanarea tuturoru cestiuniloru urgente. Cabinetulu de Tuilerii s'a inviotu la acésta presupunere, déca Prusi'a se va conteni dela orice provocare in Germani'a de sudu si déca Rusi'a si va pune poft'a in cuiu de a face cá se prorumpa cestiunea orientala.

Politic'a Tuileriiloru, privita din punctu de vedere nationalu francesu, dorea intarirea Austro-Ungariei prin beneficiulu pacei si alu libertatii, pentrucá in cestiunile decidatórie se póta fi unu aliatu pretiuitu alu natiunei francese; inse imperialismului francesu i se curma totu prospectulu de a impune cu acésta aliantia dubia, de pusetiune cu dóue fecie si opositiunea lucra asupra imperatului cu multu neastemperu in directiunea acésta. Desbaterile si interpelatiunile in parlamentulu Franciei, care e conchiamatu pe 29 Novembre, voru trage velulu celu intunecosu despre pusetiunea cea incurcata si tendentiósa a multu cercatei diplomatie, care totu cerne spre a nu mai frementa. — Congresulu de pace din Elveti'a si opositiunile republicane din Ispani'a, cari au devenitu protinse si cangrenósa principiului monarchicu, acceptatu de catra cortese, suntu furtune, in contra carora se voru alia póte si toti suveranii din Europ'a pentru a-si salva tronurile. — Avemu dar' la pragu inaugurarea principaloru conservative si acasa. —

De aici putemu explica si scirea respandita din Vien'a, ca Beust se va retrage din pusetiunea de cancelariu si cumca pr. Auersperg a fostu imbiatu cu ea inse n'a vrutu s'o primésca. Armata inca este nemultiumita cu destramarea unitatii celei vechie; ér' caruntulu generalu Hess in cercuri mai inalte s'ar fi dechiaratu, ca pentru Austri'a sta numai alternativ'a: séu restituirea unitatei celei vechie séu destramarea ei totala. — Asta e si credintí'a armatei si asta va róde ultima radecina a pomului dualisticu, care inse devine inlocuitu nu cu drepturile nationali politice, ci cu principiale interseloru conservative, — tocma de s'ar si restaura federalismulu celu vechiu alu provincieloru, dupa cum canta cuculu in departare de noi. — Se mai adaugemu aici, ca pana candu c. Beust nu va pune in cuiu politic'a manifestata de repetite ori in cartea rosia in cestiunea explicarei articului 4 alu pacei din Prag'a, nu póte fi sigura relatiunea intre Prusi'a si Austri'a, pentruca scimu, catu au duratu aliantí'a acestoru dóue puteri in caus'a Schleswigului, ca dupa invoirea dela Gastein au si urmatu resbelulu de 1866. Intocma póte urma unu resbelu si dupa intelnirea eventuala intre imperatulu Austriei si regele Prusiei la Teplitz, despre care se vorbesce, da acésta diace in fundulu caminului bucatarici diplomatice. —

Blasiu 30 Sept. 1869.

Respunsu la G....u in caus'a fundatiuniloru.

Prestimate Dle Redactoriu!

In Nr. 68 alu „Gazetei Transilvaniei" a aparutu unu articulu de sub délulu Vulcanului subsemnatu de G....u cu intentiune de a storce érorare informatiune dela Blasieni despre starea fundatiuniloru nationali, séu cu tendinti'a de a ne trece in ochii publicului de nepasatori intru una cestiune atatu de vitale, precum suntu si debe se fia la noi fundatiunile ori de ce colóre; nu scimu — déca corespundintele G....u si-a luatu de punctu de plecare pre cea din antania, suntemu plecati, incatu ne sta si nóua prin putinti'a si satisface — déca pre ast'a din urma, pre carea noi n'amu presupusu'o bucurosi, cu tóte acestea, fiindu de unu timpu incóce dedati cu feliuritele invective, ce unii nechiamati le arunca asuprane fara lécu de crutiare, nu ne-a surprinsu cá cu érecare noutate!

Noi inse de órace din indurarea lui Ddieu si vointia stapaniloru nostrii traimu intr'o lume „par excelence" constitutionale, credemu ca nu vomu superá pre d. G....u, déca i vomu trece reflexiunile pre altu terenu si le vomu privi dreptu interpelatiune, apoi ne vomu luá voli'a a le respunde cu tóta cuvenint'a la reflexiunile si proiectele dlui respective a face unele contra reflexiuni.

Oserbamu din capulu locului, ca fundatiunile preste cari dispune capitululu metrop. din Blasiu, nu se administra in Blasiu, ci ni le administra altii, adica pana la desfintarea guberniului reg. transilvanénu, c. reg. directiune finantiale generale provinciale, ér' de presente inaltulu ministeriu reg. ungurescu.

Din acestea fundatiuni cea Ramontiana, dupa calcululu preliminariu ce ni s'a presentatu pre anulu 1869, face cifra 80.409 fl. v. a.

Cea Clainiana 6090 fl. v. a.

Thordasiana 2300 fl. v. a.

Capitalulu fundatiunei Bobiane menite pentru stipendia, fiindu comasata cu fundulu de premia alu rom. catoliciloru, a muritu, nu se scie *) precum nici celu alu fundatiunei Maieriane. — Candu va sosi diu'a cea mare astiptata cu atata neastemperu, in care ni se voru strapune tóte fundurele si fundatiunile, vomu fi in stare a respunde d. G....u in detaliu si cu cerut'a precisiune**), pana atunci aiba si dlui, precum avemu si noi, pucina pacientia, si nu lié in nume de reu, déca si noi la rondulu nostru vomu indreptá catra dlui una modesta intrebare, ca adica: dupa ce pii fundatori au dispusu astfeliu despre capitalele sale fundationali, si dupa impregiurarile timpului loru póte nici putura altfeliu, ni se póte óre atribui nóua prosperarea, ori neprosperarea acelora?

Ci acésta tréca, ducase, ceea ce ne supera este ca: suntemu crestati de dlui ca: la impartirea stipendialoru nu suntemu cu cerut'a consideratiune la diferitele specialitati ale sciintiei si culturei, ci ca purcedemu unilateralminte, „dandu mai cu séma numai auditoriloru de drepturi, — ma si in anulu scolastic espiratu numai 2 medicinisti fura ajutorati, „ipsissima verba".

Noi n'avemu vólia, si ce e mai multu, ne lipsesce si timpulu fisicu de a ne dimite la dispute cu d. G....u si ai scarmená acést'a imputare grea, si (dupa purcederea) urmata la impartirea stipendialoru in cugetulu celu mai curatu) ne meritata, precum ar' cere insemnatatea ei, fiane deajunsu, cá priu trécatu, a oserba, ca: ca nemuritoriulu fundatoriu Dr. Sim. Ramontiai, cá unu ingrigitoriu

*) Pentru administrarea fundatiuniloru rom. cat. se afla langa guberniu comisiunea catolica, dupa incetarea guberniului regiu, se afla ér' alta comisiune provisoria in Clusiu lunga comisariatu. De ce nu-si eluptara si blasianii una asemene comisiune pentru portarea socoteleloru fundationali, déca provinciele suntu coordinate? — Si sinodulu trebuie se védia de fundulu celu desfundatu, carui i place a comassa, pentru a nu se mai afla! — Viderint! —

**) Grabiti numai cu convocarea congresului mixtu, ca acesta are in resortulu naturei sale a midiuloci si acésta administrare, fara care se jignesce autonomi'a besericei nóstre; antagonii congresului si ai exercitarei dreptului autonomicu fundationale ne iubescu de ne turtescu. — R.

parinte alu tinerimei romane studióse, in testamentulu seu ddto. 17 Octobre 1843 a consideratu alaturea cu medicinistii, technicii etc., si pre juristi (vedi punctulu 4 lit. e), apoi dara in decenale treente, dupa constelatiunea politica de atunci, din tinerimea studiósa pre pucini imbracisiara alte ramuri de sciintia, si se aruncara intr'unu numeru mai insemnatu pre terenulu sciintieloru juridice, spuna-ne d. G....u, ca: ce ar' fi fostu mai cu scopu? a le denegá stipendiale, a le pastrá, — a asteptá cu ele, séu ale capitalisá pana atunci, pana candu s'ar fi aflatu concurinti resoluti de a studiá technic'a, montanistic'a, silbenari'a, agronomi'a etc.? séu in lipsa concurintiloru la memoratele specialitati, conformu intentiunei piului fundatoriu, a face ceea ce a facutu v. capitulu metrop. din Blasiu, adica: a le impartí in mai mare mesura la juristi? lasamu se judece si se franga batiulu asupra-ne opiniunea publica cea nepreocupata!

Cu privire la proiectulu d. G....u, in acestu respectu facutu, noi ne dechiaramu cu tóta francheti'a, ca din punctu de vedere sciintificu, nici din celu nationalu nu'lu primimu, nu'la putemu primi, — ma tienemu de indiscretiune intru una situatiune politica atatu de precaria, cá si cea a nóstra presinta, in carea numerulu juristiloru a scadiutu cu 60% — a descuragiá pre tinerimea studiósa, care cu abnegatiune de sine, fara prospecte in veniteriu se arunca cu ochi inchisi pre carier'a cea fatigiósa si spinósa a sciintieloru juridice! Non si male nunc, et olim sic erit d. G....u! Diorile s'au reversatu, orisonulu incepe a se insenină, si speramu, ca nu vomu remané tiimpu indelungatu ignorati! atunci „servata valebunt!"

Ca in anulu scol. espiratu numai 2 medicinisti au fostu ajutorati, este una asertiune, (cá se nu o cualificamu in altu modu si se supramu pre d. corespundinte) neintemeiata, rediamata pre informatiuni false; noi intarimu fara a ne teme, ca vomu fi demintiti, ca in anulu decurundu espiratu au fostu urmatorii medicinisti ajutorati: rigorosantele Adalbertu Balintu, medicinistii in anulu a III dela universitatea din Vien'a: Ioane Papu, Iacoba Ratiu, Greg. Sindeanu — de aici nu póte esí cifr'a ce o scóse d. corespundinte; — ma noi lu si rogamu se faca bine se intrebe, ca: care dintre medicinistii transilvaneni a concursu pentru stipendia, si n'a fostu ajutoratu?

Noi nu invediemu complimentele, cu cari d. G....u caciulesce guvernarea Excel. Sale d. metropolitu, ma si insine dorimu, cá acea se corespundia pre deplinu dorintiei generale a clerului si a natiunei si avemu firma sperare, ca va si corespunde — dara pre candu damu espresiune acestei dorintie a nóstre, amu vrea se prevenimu consecinti'a, ce unele guri rele ar' deduce'o din acestea complimente pentru guvernarea de mai nainte; ca-ci o-pulu „gubernarii presente" ar' lovi greu in barbatii, cari iau parte la guvernarea acést'a, si cari luasere parte si la cea de mai nainte!

La proiectulu d. G....u in privinti'a tramiterei tineriloru bine cualificati in tierile straine cu stipendia de 315 fl. din fundatiunea Ramontiana spre a invetiá preparandia, ne permitemu a face una mica reflexiune, carea merge intr'acolo, ca: fundatiunile nu potu, nu dobe se se intrebuintieze decatu dupa intentiunea, si spre scopurile menite de pii fundatori, — pentruca testamentele sunt: „strictioris interpraetationis" si nu suferu atari deductiuni, cá si celea scóse de d. G....u. — Confesiunile, credemu noi, ca: viam sibi invenient spre asi acoperi si acésta recerintia grea simtita!

Recunóscemu si noi, si inca cu multa amaratiune sufletésca ca la noi sciintiele reali cu un'a neinsemnata escepti'une s'au neglesu, si nici acum nu se imbracisiaza de catra tinerimea studiósa cu acea caldura si in acea mesura, in care ar' cere interesele nationuei! — Déca exemplele n'ar fi adiose neamu puté provocá la aceli dintre concurinti, pre cari ii amu indemnatu, rugatu, ma le-amu facutu si promisiuni, déca se voru apleca la sciintiele reali, ambitionandui, stimulandui, ca adica: prin cunoscintiele castigate, pre langa interesele lora private, voru satisface celoru mai ardiatória exigintie nationali. — Dara ce se facemu d. G....u, déca consiliale nóstre cele salutaria, esite din adunculu animei nóstre, cadiura cá si inadiarea aruncata in pariete!!

Astfeliu scirea ce o are d. G....u, ca adic: din Blasiu nu s'a conferitu nici unu stipendiu studintiloru dela scólele reali, nu o corecta, pentruca, de si in 1868 concursese numai unielu Georgiu Secasiu cu testimoniu din I clasa a scólei reali din Reginulu sas.; numitului concurinte chiaru numai din acestu motivu i s'a conferitu stipendiu Ramontianu de 60 fl. v. a.

Concursele publicate in acesti 2 ani din urma, credemu, ca suntu documente de ajunsu, ca v. capitulu metrop. din Blasiu n'a perdutu dinaintea ochiloru insemnatatea sciintieloru reali, ca nu si a astapatu urechile dinaintea opiniunei publice. Fia d. G....u deplinu incredintiatu, ca intru ingrigirea sa pentru cresterea tinerimei studióse in diferitele specialitati ale sciintiei si culturei, si pentru promorerea intereseloru nationali, incatu ei ajungu pamentele, nu cede nimenui antamitatea — de spate inse nu poti duce pre nimene nici in raiu!!!

In fine suntemu de acordu cu d. G....u, ca: concurseloru se li se dé cea mai intinsa publicitate, si -mi place a crede, ca din partea ordinariatului metrop. din Blasiu dorirea dlui espresa se va lua in drépta consideratiune in venitoriu. a — a

Societatea academica romana

Siedintí'a publica din 14 Septembre 1869, in diu'a Crucei.

APOTEOS'A LUI SINCAIU.

Dircursulu de receptiune alu d. A. PAPIU ILARIANU si respunsulu dlui GEORGIE BARITIU.

„Dar! fratiloru romani, mari barbati au esitu dintre voi dincolo de Carpati si de acolo au venitu si in ridierile nóstre darapanate, si s'au pusu se arunce semintiele nationalitatiei intr'unu pamentu nelucratu. . . „Ostiti, tineriloru, pe Paulu Iorgovici, Petru Maioru, Cichindeale, **Sincaiu**, si veti invetia intr'ensii si limb'a vostra, si cea ce veti puté fi, de veti urma invetatoriloru lora" . . .

Ioane Heliadu R.

Precuventare la a doua editiune a lui Cichindeale.

Conformu programului, presiedintele societatiei deschide siedinti'a. — Unu publicu numerosu si fórte alesu, representandu ambele sexe si tóte clasele sociale, fara deosebire, imple tóte bancile galeriele, tribunele si parterulu acestui sanctuariu, unde natiunea de multu dorica a vedé concentrati pe veterani literaturei romane. Nu lipsiea decatu dnii ministri. Cu deosebire s'a semnalatu lips'a dlui ministru alu culteloru si „Instructiunei Publice", carele, se vede, spre a puté alege o scusa, n'a sciutu cum se-si gasésca mai curendu o trébа óre care. Batendu in sita si in covata, a si gasitu ceva: solemnitatea distributiunei medaliloru si a premiiloru dela scól'a de bele arte, — solemnitate, pe care ne miramu pentru ce a gramadi'o totu pe Dumineca, candu deja erá anunciata oficialu si de multu solemnitatea dela academia!!!

Secretariulu generalu alu societatiei, d. A. T. Laurianu, face o succinta dare de séma despre lucrarile societatiei din acésta sesiune.

Dupa acést'a recipiendariulu, d. A. P. Ilarianu, se suie la tribuna si incepe pronunciarea discursului seu. Publiculu, atrasu si prin insemnatatea materiei, si prin greutatea oratorului, se aglomeréza si astépta cu nerabdare incepérea.

O voce simpatica, curata ca cristalulu celu mai limpede; unu limbagiu verde si curatu romanescu; o dictiune eleganta; espresiuni de sentimente demne a destepta pana si pre celu mai amortitu romanu; — au tienutu pre acestu publicu inteligentu si bine dispusu spendituratu de duzele oratorelui dóue óre in capetu. Nimine nu s'a caitu de adenc'a atentiune, ce a datu eruditului academicianu. Toti l'au aplaudatu din tóta anim'a; toti ar' fi doritu se lu asculte si éra se lu mai asculte. Nu toti vorbitorii au acésta fericire; inse d. Papiu n'a abusatu de ea. . . .

Este o santa datoria pentru unu diuariu, ce pórta numele divului „Traianu", a face lectoriloru sei o dare de séma catu mai intinsa, catu mai corecta, catu mai romanésca mai antaiu de tóte, despre acestu discursu, in care coloni'a lui Traianu, si apostolii latinitatii, „cadiuti jertf'a inaltei lor solii", ocupa loculu dela inceputu pana la finitu. Inse ce vreti? Ce se mentionamu? Ce se lasamu? Totu e de spusu. Nimicu nu e de lasatu. Si oricatu s'ar sili cineva a estrage, oricatu ar' vrea a culege numai frumósele flori si idei, de cari este preseratu discursulu acest'a importantissimu, carele, dupa ide'a nóstra, si-a dobanditu imediatulu locu dupa „Chronica", nu va isbuti, ca-ci — de nu va dá totulu, va strica. De astadi inainte introductiunea la cronic'a lui Sincaiu, parintele istoriei romane, nu va fi decatu eminentulu acestu discursu alu dlui Papiu. Meritulu acest'a nu ilu voru puté rapi nici chiaru neamicii soi. Acceasi perseverintia, acceasi regularitate, acelasi spiritu de metoda, acceasi intielegere demna de admirare in lucrurile cele mari, acceasi arta, ronduiéla si lumina, veti gasi in biografi'a cá si in istoriografu. Unulu pe altulu se complinescu. . . .

Frumosu, maretiu si bine alesu sujetu!

Imi disputamu urechile-si mi atientieamu mintea la cele ce audieamu, si numai la acelea, cá se nu-mi scape nimicu, — si totusi multe mi-au scapatu. —

Este o traditiune in poporulu nostru, cu deosebire in colu besarabianu, carei'a datorimu pastrarea intre noi a memoriei clasicului Ovidiu. Ea spune, ca a venitu, de multu, despre Tibru, unu omu estraordinariu, carele avea dulcétí'a unui copilu si bunatatea unui parinte; carele suspiná fara incetare si vorbiea cate odata singuru; dar', ca de indata ce adresa cuventulu cuiva, parea ca curge miere si lapte din gur'a lui!).

„Miere" si „lapte" au fostu si voru fi pentru romani cuvinte cá ale dlui Papiu despre Sincaiu!

Nascerea lui Sincaiu (28 Februariu 1754), evenimentu advenitu tocmai unu seculu inaintea esirei la lumina a analeloru sale, — ceea ce nimeni pana la d. Papiu n'a adeveratu; — originea lui cea nobila, mostenésca si curata romanésca; — studiele lui Sincaiu; — scólele, in cari le-a facutu; geniulu lui; — stradaniile si nesuintiele, ce a pusu in Rom'a si pe ainrea, in adunarea si cautarea pretióselor documente, ce au servitu de basa trainiciului monumentu, ce a redicatu natiunei sale pe bas'a sciintiei moderne; — bibliotecele europene ce a cercetatu; — puternicele cunosciintie si protectiuni, cu cari s'a ajutatu la scopulu seu in eter'a cetate; — operele ce publica si ocupatiunile lui in Vien'a; — literatorii celebri, cu cari a fostu in relatiune; — inaltele functiuni, ce a ocupatu, si folósele ce a trasu romanismulu si scólele nationale de alci; — starea sociala, politica si intelectuala a Europei in genere si a romanismului in particulariu, de prin timpulu esirei pe scena a lui Sincaiu; — suferintiele némului seu; partea ce lua elu la conlucrarea unei petitiuni „de drepturi", ce romanii ardeleni au indreptat'o imperatorelui Iosifu II. si dietei tierei in 1791; singurulu actu in Orientele Europei, in care se simte influenti'a ideiloru revolutiunei francese; actu, in care se invóca drepturile omului si ale cetatiénului; — persecutiunile, a caror'a tienta fù de indata ce neamicii romanismului vediura apriatu ce póte Sincaiu; — asilulu ce afla, in dilele de restriste, la amicii sei: comitele Vas de Tiag'a, episcopii Darabantu si Vulcanu; — cartile ce a compusu séu tiparitu, afara de cronica; — publicatiunile, la cari a colaboratu cu alti barbati insemnati ai némului romanescu, contimpurani; — peregrinagele sale din locu cu desagii sei in spinare, desagi in cari purtá sufletulu gintiei sale, cartea némului: istori'a, pe care numai lui i o datorimu; — principiele sociale, politice, morale, religióse-liberale, nationale si „ortodoxe" ale marelui martiru; — ur'a lui de jesuiti si papi, „sciendu", dice elu, — „naravurile popesci", mai alesu ale catolicilor; fanatismulu lui pentru unirea „poporului romanescu intregu"; — relele separatismului si ale imparechiariloru din naintru; — bucuri'a, — ce au avutu si au strainii, candu au vediutu si vedu pre romani sfasiinduse ei in de ei; — perfidi'a, lacomi'a si pretensiuni ale grecilrru de a se numi ei romani si de a se dá ei de mostenitori ai imperiului din Orientu, pe candu Sincaiu a doveditu, ca acésta mostenire se cuvine romaniloru, dupa dreptulu sangelui, fiindu ei urmasii aceloru ce au fundatu imperiulu si l'a stapanitu sute de ani; — meritulu istoricu si pretiulu literariu alu ostenseliloru „nemuritorului ardelénu", — cum dice unu biografu alu seu dela 1855, d. I. . . . u²); — „firea cea inalta, prin care se impluse de sufletésca maudria faptele vietiei cei virtuóse a scriitoriului; — valurile prin midiloculu caror'a Sincaiu isi duse cu sine pana la mormentu generósele sale nesuintie nationale; — ascunsele comori de invetiaturi morale, religióse, nationale, curatu latine, curatu romanesci, ce scapara mai de pre tóte feciele acestei cronice; — causele, pentru cari Sincaiu n'au ajunsu cu seversirea operei pana in dilele sale dupa cum isi propusese; — firea cea resfatiata, veseli'a, rabdarea, glumele si mandri'a latina a lui Sincaiu; — perpetuele lui ocupatiuni si cugete pentru desteptarea, realtiarea morala si nationala a poporului romanu, „a némului nostru celui romanescu intregu", dupre cum dice elu la pag.

---

¹) Cogalniceanu, Historie dela Dacie, etc. ed. 1854, p. 4.

²) Foiletonulu Zimbrului, Iasi, 1855, Nr. 16. Paguba, ca acésta biografia a fostu numai inceputa. Paguba inca odata!

135—136 a tomului II alu cronicei; — tóte aceste fase si evenimente grave si otaritórie au trecutu cá avidom'a pe din naintea ochiloru nostri!...

Auditoriulu se simtiea transportatu cu imaginatiunea in timpii vietuirei lui Sincaiu!

Este cu putintia óre a vorbi intr'o simpla dare de séma pe largu despre fiacare din aceste fapte?

Asupra datei mórtiei si a locului in care a inchisu ochii corporali acelu ce a deschisu ochii sufletesci a diece milióne de romani, pana acum doi-trei ani planá o absoluta nescintia. Sincaiu a suferitu pana la ultimulu momentu rigorile unei vietie ingrate, care se scie ca este partea celoru ce, cá Sincaiu, luminandu altor'a, se consuma pre densii. Dar' cum a muritu? Murit'a de lipsa? Murit'a de mórte buna séu violenta? Nu se scie. Totu ce se scie, e ca mormentulu acelui, ce a scosu din mormentu istori'a unui poporu intregu, este in comun'a Sinca, filial'a parochiei de Belcsteny, in comitatulu Abauy, langa Cassiovi'a, unde se retrasese la contele Vas, murindu acolo in Novembre 1816, in versta de 63 ani.

Tenoru! Tenoru de totu! Putea se faca inca multu pentru iubitii sei romani; — chiaru si pentru aceia, ce une-ori atat'a ilu adapau cu veninu, in catu, „mai erá se-si pirjolésca insu-si pretiósele opere", — ne spune elocuentulu seu biografu.

In scurte cuvinte, d. Papiu a isbutitu nu numai a rumpe, celu antaiu, tielin'a in astfeliu de solemnitati, cu totulu nóue pentru noi, si a o rumpe cu succesu, dar' a interesá publiculu pana intru atat'a, ca duiosi'a si lacrimile venira in ochii multor'a la recitarea ultimeloru peripetii, ce au glorificatu vietí'a acestui Muratori alu romaniloru.

Mai cu séma a atinsu inimile acelu momentu alu vietiei istoricului, pe care colegulu nostru, d. Hajdeu l'a precisatu intr'unu modu neimitabilu prin unu pasagiu din „Traianu": „Umbr'a divinului cersitoriu, cu desagi pe umeru, cu cronic'a in sacu, cu o natiune intr'o carpa, relacica printre noi, straluciendu'i sdrentiele ca tunic'a lui Cristu pe muntele Taborului!"[3]).

Spre a vorbi astfeliu, trebuie a simti romanesce, inainte de tóte!

Ce-subliniu tablou in cateva cuvinte! Ce subiectu, demnu de penelulu unui mare maiestru!

Pictur'a intielege-va óre elocventi'a? . . .

Repetamu: auditoriulu a fostu adencu miscatu. Si de ce nu? Astadi, cá si in timpii lui Sincaiu, ideele mari, nationale, curatu romanesci, — ideele si ómenii ce le apara si le representa, nu suntu mai bine vediuti, nici mai bine tractati, de cum erau in timpii lui Sincaiu! Scriitorii meritusi ambla, cá si elu, cu manuscriptele in traista, si póte ca moru si de fóme; marii capitani si barbati ai némului stau cu tieru'a in gura, fara cá o singura pétra se arate loculu santu, unde diacu ósele loru sacre! Totulu este de facutu si refacutu in Romani'a. Si pe candu starea lucruriloru este astfeliu, unii din romani, in loculu de a pune umerulu la munca in campulu culturei nationale **romane,** propunu redicare de statue germanului Gutenberg!...

Ceea ce e mai curiosu, este ca la acésta solemnitate a presiedi'tu patriarchulu literaturei romani. — D. Heliade, carele petrunsu ínsusi pana la lacrimi si rapitu, asia dicundu, de geniulu romanu alu lui Sincaiu, pe care oratoriulu isbutise a'lu face se repauseze asupra adunarei, nu se putu stapani a nu strigá: „Astadi se eterniséza memori'a unui'a din cei mai mari romani si martiri ai romanismului! Se traiésca Romani'a!"

I amu fi disu cu draga anima, de eramu mai pe aprópe: „ei bine illustrule cantatoriu alu vitézului nostru Mihaiu, vedi tu ce barbati a avutu si mai are inca romanismulu chiaru si astadi in persón'a ta!? Acelora se fi luatu tu initiativa de a li se redicá monumente, éra nu nemiloru, de cari pórta grigia al loru! Se'ti redicamu antaiu tie unu monumentu. . . ."

Ce felíu! Traiésce colon'a lui Traianu siépte sprediece seculi, acolo unde a plantat'o elu. Plutesce preste tóte valurile si vicisitudinile timpiloru. Nu scapa de peritiune decatu prin minuni de eroismu si devotamentu, de cari lumea se mira. Uitarea, invasiunile, nestabilitatea, lips'a de scriitori, arunca unu nestrabatutu intunerecu asupra trecutului si presentului romanescu. Unu pasu inca, si eramu cufundati pentru eternitate. — Candu éca se arata unu lucéferu de sperantia, unu tramisu alu providintiei, unu Columba, care se numesce Sincaiu.

Se pune pe lucru. Statornicesce rondurile acolo, unde nu erá decatu chaosulu. Reaprinde lumin'a, pe care restristele seculare au fostu stins'o. Trece preste orice potenci, persecutiuni, privatiuni. Cutriera Europ'a. Se face luntre si punte si ne da „o istoria", o istoria „romanésca", care dovedesce lumei, ca suntemu viti'a neperitória din clasic'a tulpina ce a stapanit'o. Face pentru Romani'a ceea ce a facutu numai unu Muratori pentru Itali'a, Benedictinii pentru Franci'a; ceea ce altele popóre inca nu au. Si acést'a cu unu spiritu de regula, de metoda, pacientia, intielegere, arta, rondiala, lumina nespusa; fara dorintia de efectu; cu o modestia ne mai audita; intr'unu stilu simplu, originalu, concesu, viu, poporariu, plinu de verdétia si de o naivitate quasi-rustica, care pune pe Sincaiu in rangulu creatoriloru scólei „istorice" a secolului alu XIX; cu atat'a meritu in catu a unimitu pana si pe unii din cei mai mari filosofi ai Europei moderne, cá Quinet si altii.

Ce felíu? avemu noi asemenea ómeni, avemu unu trecutu plinu de eroi si scriitori, o singura cruciulitia nu arata trecerea loru pe pamentulu romanescu, pe pamentulu pentru care s'au martirisatu pe Golgot'a, si dvostre, dle Heliade, presiedintele alu societatiei academice romane, v'ati coboritu a presidá si o societate, ce are de scopu „monumente pentru nemti", pentru ómeni din sementi'a persecutoriloru lui Sincaiu?

Se ratacire! Ce lepadare de cele sante! Ce vandalismu!

Ce ne intórcemu faci'a despre acestu pecatu....

Déca óratorulu s'a identificatu, asia dicundu, cu epoc'a, scriptele si geniulu zelosului nostru istoricu, discursulu domniei sale mai are si meritulu de a fi o grozava satira pentru scól'a strainomaniloru; unu grozavu biciu pentru cei ce ieau bucatic'a diu gur'a copiiloru sei si o arunca la caini. Aici in adeveru, ca ar' fi loculu de a dice cu persecutorii lui Sincaiu: „opus igne, auctor patibulo dignus", de si nu mai traimu in nisce timpi cá aciea si nu voimu a profesá nisce principii unguresci.

Oratoriulu ne-a lasatu sub adenc'a impresiune a imaginei lunului Sincaiu si a celoru mai duiése sentimente de romanismu. „Candu geniulu lui Sincaiu, — dise dsa terminandu, — va repausá si se va incuib'a intre noi, atunci si „coloni'a lui Traianu va reinvia, romanii se voru cunósce, fratii de unu sange ne voru recunósce, si planulu celu mare alu divului Traianu se va realisá in Orienta. Atunci giute mai alésa nu va fi pre pamentu inaintea nóstra. . . ."

Tunete de aplause primira aceste cuvinte bine simtite; bine, verde si romanesce dise. Cati nu suntu inse pe 'la otare, cari facu votu cá ele se nu se realiseze nici odata! Cativa erá si printre auditori. . . . Ei vediui palindu. . . . Ce voru deveni ei, candu romanismulu va triumfá deplinu? . . .

(Va urmá.)

Cronica esterna.

ROMANI'A. Bucuresci. „Monitoriulu" Romaniei aduce despre calatori'a Domnitoriului urmatóriele depesie:

„Deposia din Bruxele 2 Oct. — Ne anuncia, ca Inaltimea Sa Domnulu a sositu eri, la 2 óre dupa amédi, la Bruxele si a fostu primitu la gara de A. LL. regali comitele si comites'a de Flandr'a, cari i au oferitu ospitalitate in palatulu loru. Mai. Sa regele, dupa ce a tramisu pe adjutantulu seu, generalulu Guillaume, a se pune la dispositi'a Principelui, catu timpu va locui aici, a venitu la I. S. de l'a visitatu catra órele 5. I. S. Domnulu, dupa ce a facutu indata M. S. regelui contra-visita, s'a dusu la 6 óre si diumetate la castelu cu suit'a sa, spre a luá parte la prandiulu ce i s'a oferitu de catra M. S. regele.

Onorile date I. S. au fostu insocite de cea mai franca cordialitate si de afecti'a cea mai sincera pentru suveranulu nostru. M. S. regele, carele a manase plecarea sa in Ardene, nu pentru altu-ceva decatu cá se ureze bunavenire principelui Carolu, a plecatu adi demanétia.

Domnulu va prandi astadi cu suit'a sa la comitele de Flandr'a si va plecá sér'a la Baden-Baden." —

Inaltimea Sa Domnulu doriea a merge la Londr'a, spre a face o visita Maiestatei Sale reginei Marei Britanii si a i esprime din viu graiu simtiemintele de recunoscintia si de devotamentu ale poporului romanu pentru Maiestatea Sa. In privire inse, ca regin'a se afla in Scoti'a, unde de multu hotarise a nu primi visite, Inaltimea Sa din Bruxele a tramisu la Londr'a pe ministrulu seu, Basilie Boerescu, cu o scrisóre autografa catra regin'a, si cu misiune de a esprime guvernului Maiestatei Sale simtiemintele poporului romanu pentru acésta inalta putere garanta. —

„Baden 3 Octobre. I. S. Domnulu a sositu aici eri la 4 óre dupa prandiu. A fostu primitu catra séra de MM. LL. regale si regin'a Prusiei. Adi demanéti'a, principele a facutu éra visita regelui cum si A. S. R. marelui duce la Baden si le-a presentatu persónele cari compunu suit'a sa.

I. S. a primitu chiaru acum o scrisóre autografa dela imperatulu Napoleonu prin care M. S. face cunoscutu I. S., ca va remané inca cateva dile la St. Cloud si ca va fi incantatu de a primi pe suveranulu nostru intr'acésta residentia.

Principele va plecá prin urmare mane séra catra Parisu." —

In caus'a armarei.

— In Ploiesci esi la lumina o fóia pré liberala, intitulata „Democrati'a", care aparú acuma in vreo 10 numeri sub responsabilitatea d. N. Apostolescu in tipografi'a Wallstein. Acestu diurnalu reinviatu arata mesur'a libertatii celei netiermurite de presa, care o unic'a in feliulu seu in tóta Europ'a, incata abia -si afla parechia intr'o Elvetia libera. Cá mustra publicamu din densulu unu articulu moderatu din Nr. 10 intitulatu:

Guvernulu nu voiesce armarea tierei.

„Suntu mai diece ani de candu tiér'a esindu din amortiéla, in care o tienura privilegiatii nostri, a strigatu ne—incetatu: armare si érasi armare, macaru precum suntu armati vecinii nostri serbi, cá astfeliu se respundemu la asteptarea ce a pusu in noi puterile binevoitóre si protectóre nóua, mai alesu Franci'a, Walewsky, cuvintele, ca misiunea nóstra in Oriente este aceea a deveni unu bulevardu contra invasiuniloru crescunde ale nordului.

Dupa frumós'a hotarire de lupta ce luá camer'a sub Domnulu Cuza la anulu 1862—63, prin desbaterile renumitei adrese, in care se espuneau trebuintiele simtite de tiéra pentru cá se ne putemu indeplini misiunea ce avemu in Oriente; — atunci, candu d. Cogalniceanu, cá deputatu, aparé pe Domnulu Cuza, dicundu, ca s'a stricatu sementi'a Domniloru celoru mari si buni, totu astfeliu cum se stricase, pe atunci, si sementi'a gandaciloru de matase. — Vine apoi la ministeriu d. Cogalniceanu, si in sesiunea anului 1863—64, intre alte proiecte de lege ce se ceruse de camera prin notat'a adresa, presenta si proiectulu pentru organisarea armatei generale a tierei dupa sistem'a elvetiana séu prusiana. — Camer'a cu entusiasmu votéza legea, contra vointiei dlui Cogalniceanu ministru, care nu se unisa cu modificarile introduse in sensulu liberalu.

D. Cogalniceanu nu supune sanctiunei acésta lege, ci dupa lovitur'a de statu ce facu la 2 Maiu, sub statutu decretéza o alta lege pentru armarea tierei, dar' pe care nici dsa nici urmatorii sei nu o punu in aplicare, in cursulu celoru doi neinsemnati ani.

In fine, vine revolutiunea dela 11 Febr. 1866. Guvernulu provisoriu se grabi a legifera mai antaiu legea pentru gard'a civica, care se stersese de d. Cogalniceanu din totalulu legei ce se votase de camer'a dela 1863—64, (prin decretarea legei sale de sub statutu) si armarea cetatieniloru din urbele cele mai principale ale tierei se si facú!

Dar' intrigile straine contra armarei generale a tierei se ivisera si isi iau érasi loculu loru, si acésta opera se amana pana ce vine ministeriulu Golescu-Brateanu. Atunci d. Adrianu, ministru de resbelu, presenta camerei legea pentru reorganisarea armatei si pentru armarea generala a tierei," pusa in armonia cu legea institutiunei guardei civice. Acésta lege se promulga in fine si se reorganiséza si in faptu armat'a; ér' pentru armarea generala ministeriulu precedentu numesce la 1 Augustu an. tr. 1868, pentru fiacare judeciu cadrele oficieriloru ce trebuie se formeze si se comande militiele; vine apoi la 16 Nov. ministeriulu actualu.

Ce face acestu ministeriu in cursu mai aprópe de unu anu pentru formarea militiiloru? Nimicu altu decatu nisce liste de recensimentu, si éta si acestu anu petrecutu, fiinduca se apropia timpulu éra, fara cá tiér'a se védia altu-ceva decatu cadrele de oficieri ale batalióneloru de judetie standu de unu anu trecutu in nemiscare si consumandu nu numai unu timpu pretiosu dar' si contributiunile tierei fara nici unu folosu.

Pe candu romanii strigau armare! Maghiarii nici puteau visá la honvedii loru! Ei amblau pribegindu prin Europ'a cautandu unu radimu de salvare si noi ne aflamu in plinu dreptulu nostru de a ne armá. Ei bine, in acestu intervalu, maghiarii dobandira nu numai ce nu aveau, dar' inca se si armeza cu honvedii loru pe socotél'a nóstra, si noi

---

[3]) „Traianu", Rovist'a dela 10 Sept.

stamu in locu, fiinduca guvernulu de astadi lipsindui patriotismulu nu voiesce apararea nationala, numai ca se complaca vointiei strainiloru! Dar' elu scie se armeze bande de espuscariasi cu ciomege si se le exerciteze la batai electorale pentru cá se umilésca natiunea in placulu strainiloru, — facundu inca si din adeveratii ostasi batausi deghisati, ca astfeliu se i póta corumpe si demoralisá cu deseversire.

Romani! Trebuie se ve desteptati, ca-ci déca vomu mai dormi inca, presentiulu ne condamna si viitoriulu ne va blastemá!" —

— Cine pórta vin'a, ca legea de armarea tierei adusa sanctionata inca de sub principele Cuza, nu s'a pusu inca de atunci in executiune, e lesne de gacitu; legea de armarea tierei in Romani'a nu se executa, cu tóte metechnele strainiloru, cari -si pussera carulu in petri a misca cerilu si pamentulu, pentru cá se póta impedecá imputerirea statului romanu, celu pucinu pana candu voru esi ei a se face asia de prepotenti, incatu unu aspectu cruntu, o uitare preste umeru séu unu cuventu drasticu se fia in stare a face, cá se tremure de frica si se traga complimente dela partitele domnitórie in Romani'a, chiaru si candu le va face cu ochiulu, ca li va iubi pana candu ii va turti. Dar' amicii indémna la armare, nu desfatuiescu.

E lucru durerosu a ceti un'a astfeliu de imputare, ce dovedesce o lipsa mare de energia pentru a executa legile si institutiunile, dela care depinde ordinea, moralitatea, fericirea, prosperarea si respectarea nostui statu. Cine -si jóca caii pe campulu destinului Romaniei, póte sci veri si cine. Atata inse nu e destulu ca-ce un'a se dice si alt'a se face. —

N'a trecutu nici o diumetate de anu de candu in Austro-Ungari'a s'a facutu legea de aperarea tierei, care se afla sanctionata numai in 5 Decembre 1868 si publicata cu repeditiune totu in 5 Decembre si chiaru si in tabl'a magnatilora in 6 Dec., pentru cá ér' cu repeditiune se se póta si executa. Acésta lege, dupa cum o mai spuseramu in mai multi articuli, e atatu de generala, incatu nici pe preotime si nici o clasa a societatii de functionari nu o lasa neasentata séu neinscrisa in rubric'a respectiva pentru casuri de resbelu, si cum disei ca se executéza cu cea mai mare strictetia, incatu tocma vedemu, cum curgu carele incarcate de asentati si asentanti pe tóta din'a si inca cu flori in palaria, cantandu, fiinduca vedu, ca nu e nime luatu afara si ca unde e poporulu armatu acolo trebuie cu timpu se i se armeze si libertatea. —

Unu guvernu energicu dara si dreptu catra tóte plasele de poporu nu póte purta frica de succesele intreprinderiloru armarei pentru intarirea si asecurarea tierei. — Óre de ce nu studiaza si vreunu Wittinghausen alu Romaniei tóte meruntele statului vecinu, cá se nu -si pérdia calcululu; candu vede, ca faptele nu corespundu vorbeloru si candu e mai lesne a imita exemplulu faptei de catu siretí'a spulberata a vorbei.

Unui Cogalniceanu, numai vointia se aiba, nu i lipsesce nici energi'a, nici harnici'a de a resolva si acésta problema, ceruta de securitatea si respectarea statului; ma cetiramu inca pe la inceputulu lui Augustu in „Monitoriu" o multime de denumiri de comandanti si batalióneloru si militieloru, majori, capitani, comandanti de companii in tóte prefecturele séu judeciele; óre de atunci nu se mai continua nemica! Caus'a armarei trebuie se mérga cá pe struna. —

„Correspondence de Bucuresci", care se publica pe o fói galbena si se scrie la ministeriulu de externe, vorbesce despre inimicii Romaniei, cumca adica ei ar' combate dinasti'a, ar' impedeca reconstituirea statului romanu, fiinduca urmarescu o politica amagatória si cutropitória, apoi striga in limb'a francesa cá se audia tóta Europ'a cu cuvintele acestea:

„Inimicii nostrii nu potu se nu scia, ca luptele de partite suntu inerinti cu orice regime constitutionale si ca romanii si au datu totudéun'a mana, candu a fostu vorba se nu se iase campulu libera alu inimiciloru nationalitatii loru."

Se punemu, ca Ungari'a vré se fia amica Romaniei, fiinduca, dupa cum canta barbatii ei au acelasiu interesu de asi apera existinti'a in contra amenintiariloru comune; dar' déca ar' fi acésta adeveru, óre n'ar trebui A-Ungari'a se indemne si se ajute pe Romani'a, cá pe amica, a destinului comunu, tocma cá se se armeze, se se imputerésca catu de vertosu! Si déca se face contrariulu, déca din partea estoru amici se pune in cale totu numai pedece la consolidaria, apoi in ce se oglindéza amicitia?

Aici suna vorbele de susu ale „Corespondanciei de Bucuresci", dupa cari se crede, ca d. min. Cogalniceanu, nu va slabi din energi'a executarei celei mai precise si mai intetite a legei de armarea tierei, urmandu facusimilele cantatiloru amici de sórte comuna pentru apararea existintiei nationale. —

Madridu 4 Octobre. Camerele voru votá astadi suspendarea garantieloru cetatienesci. —

Copenhag'a 4 Octobre. La deschiderea reichstagului, regele a espresu increderea sa in intrunirea cu Schleswigesii de nordu; spera, ca cestiunea se va interpretá intr'unu modu satisfacatoriu si din partea Prusiei, ceea ce va aduce o invoire, care va stabili relatiuni amicali intre Danemarc'a si Prusi'a. —

Constantinopole 4 Octobre. Hirsch a dobanditu concesiunea pentru facerea caliloru ferate otomane. — „Rom."

Parisu 1 Octobre. Imperatés'a a plecatu aséra in Orientu. La 22 Oct. va sosi in Eghiptu.

Parisu 3 Octobre. Unu decretu imperiale convóca senatulu si corpulu legislativu pentru 29 Novembre.

D. de Talleyrand, fostu ambasadore la Petersburgu, s'a numitu senatoru. — Gen. Fleury merge solu la Petersburgu. — „Mon."

Varietati.

— Asentarea in armata si aparatorimea tierei (honvedi) se continua in districtulu Brasiovului. „Kr. Zig." referéza, ca sasii facura minuni cu curagiulu, cu care pasira la asentare, dar' romanii din Sacele abia venira 2 si 4 tigani. — Vomu vedé, candu voru fi in siru si frontu, cu cati suntu mai multi unii decatu altii. Vai de omu, candu se lauda detragundu altuia. —

— Una telegrama alui „Kr. Ztg." cu datu Bucuresci 7 Oct. anuncia repausarea generalului Macedonski, comandantelui garnisónei din capitala, a carui denumire o casionase intre camera si ministeriu opositiunea cea mare, dupa care cadiusera rosii. —

— Drumulu de tiéra catra Seghisiór'a se va parasi dintre drumurile tierei dela 1-a Ian., celu mai placutu drumu catra M. Osiorheiu si celu mai aprópe; care amenintiá cu parasirea drumului prin Secuime, catra M. Osiorheiu; de acea va fi si proiectata parasirea lui. Tóte folósele le trage la sí sei partit'a dela potere, incatu, déca va merge totu asia, ne vomu tredi intr'o patria straina despoiati de tóte avantagele ei. —

Pest'a 2 Octobre. Dela Novembre va aparé unu nou organu intitulatu „Gazet'a universala ungaro-austriaca".

Program'a ei va fi, ca Ungari'a nu voiesce supremati'a celorulalte popóre ale Austriei, dar' ca voiesce a exercitá o influentia legitima asupra politicei straine. Acestu organu va tienti la impacarea rasoloru si la acordarea dualismului. „R."

— Dobrzansky renumitulu oratoru nu scapá pana nu capatá una musica de pisici in Ungvár; atata ura domina in eróii dilei asupra barbatiloru nationali. —

— „Progresulu" ne aduce comunicatulu urmatoriu: Ministrulu de resbelu, colonelu Manu, in ordinulu de di Mr. 66 din 11 Augustu, datu corpuriloru din tabara, in ceea ce privesce regulele ce trebuiescu se pazésca, candu se va inchide tabar'a, intre alte instructiuni, la art. 3 a prevediutu si urmatóriele:

„Déca in timpulu marsiului voru sosi trupele pe la locuri unde lucréza calea ferata, siefii corpuriloru potu a se opri cu trup'a loru mai multe dile acolo si a lucrá la acea cale, prin intielegere cu conductorulu, ca-ci conditiunile cu care s'ar angajá si imbunatatirea ce s'ar aduce prin acestu lucru masoi individuale si ordinariului trupeloru, so va supune aprobarei ministeriului, in orice casu inse, timpulu pentru care s'ar angajá, trebuie se fia limitatu astfeliu in catu se nu opresca trupele a se aflá la 15 Octobre in cortelele loru de érna."

Astadi ivinduse o asemenea cerere dela regimentulu 8, pentru unu numeru de 160 ómeni de a lucrá la linî'a Marasesci-Tecuciu, cu pretiu de lei 9, cursulu Moldovei, pe di de omu, si ministeriulu, vediendu, ca este in interesulu sporirei mesei individuale a loru, a si aprobatu. —

— Doi gentlemeni, mai in dilele trecute au plecatu cu velocipede la 6 óre de demanétia din Aberganny, si au ajunsu in Montmuth la 7 óre séra. Astfeliu in 13 óre au strabatutu 100 mi-luri, distantia dintre amintitele locuri. Amu mai cetitu despre intielí'a velocipedului, (una carutica cu dóue róte, un'a inaintea alteia manate cu pitiorulu cá rót'a de torsu) inse astfeliu de intiéla se pare necredibila. —

Bibliografia. In librari'a S. Filtsch din Sibiiu se afla de vendiare, cu pretiulu de 40 cr. v. a. manualulu scolasticu intitulatu: **„Compendiu"** de istoria naturale pentru scólele primarie de ambe sexe, elaboratu de d. Simeone Michalescu, profesoriu de istori'a naturale la liceulu din Craiov'a. Elu cuprinde pre scurtu, cate -si trele partiile din ist. nat., adica zoologi'a, botanic'a si mineralogi'a, si se ocupa cu descrierea mai lunga séu mai scurta (dupa importanti'a obiectului) a animaleloru, plantelorn si mineraleloru celoru mai folositórie, séu stricatórie omului. Unu manualu fórte bunu si acomudatu este acest'a pentru scólele primari, normali, preparandiali etc. atatu pentru sexulu masculinu, catu si pentru celu femininu, unde ele existu. Scrisu fiindu intr'o limb'a usióra si cu termini (technici) lesne de intielesu. Si cá atare lu recomandamu dloru docenti, invetiatori si invetiatorese, spre folosire.

In scurtu va aparé si manualulu pentru clasele gimnasiali, lucratu sistematicesce si dupa celu mai bunu metodu intuitivu, carele érasi se recomanda anticipative dloru profesori gimnasiali. —

AVISU

celoru in dreptu de a vinde obiectele medicamentale

BALSAM-PRESERVATIVU

unicelu medicamentu escelinte contra spasmur.loru, bólelorn de stomacu de orice natura, epilepsia, colica repede, diarea, versaturi la femei imporórate, colera, colerina, restaurarea dupa bóle indelongate si regularea organeloru misiuitórie, analisatu si aprobatu de chemiculu servitiului sanitariu din Vien'a si usatu de multe celebritati medicale.

Se tramite numai la primirea pretiului (pe comptantu) ori la posta (Postnachnahme). Pretiulu unei butelie originale cu capsula de cusutoriu si sigilu dimpreuna cu instructiunea in 3 limbe e 1 fl. 50 cr. la Brassovu se afla in depusulu centralu in apotec'a lui MILLER la „coróna'a de auru", tergulu pescelui, si la Anken et Comp.; precum si in Bucuresci la d. I. Ovessa negutiatoriu. La apotecarii in: Esseg, Adele Deszathy; in Pagarasiu I. Megel, in Sibiiu M. S.ll si negutiat. I. Thalmeyer; C. Konya in Iasi; Dr. Hinz in Clusiu; Alb. Jeney in Muresiu-Osiorheiu; Paulo Breuer in Lapusiulu ung.; Rud. Smettau in Ploiesci; Cauta et Comp., negutiatoriu in S. Szt.-György si Ioane Ajtai negutiatoriu in Rosia: Aradu F. T. Probst; Alb'a Iulia C. Boosz; Temisiór'a A. Quirini, apotecari; Mediasiu apot. la „corón'a de auru"; Reginu S Dietrich; Sigisiór'a I. B. Teutsch, negutiatori. 42

CURSURILE

la bursa in 8 Oct. 1869 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 83	cr. v. a.
Augsburg	—	—	120 „ 15	„ „
London	—	—	122 „ 90	„ „
Imprumutulu nationalu	—	—	59 „ 90	„ „
Obligatiile metalice vechi de 5%			68 „ 90	„ „
Actiile bancului	—	—	716 „ —	„ „
„ creditolui	—	—	257 „ —	„ „

Redactoru respundietoru
IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tipariulu lui
IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.